DE PESSARIIS.

THESES

ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

QUAS, *Deo juvante, & præſide M.* PETRO-MATHURINO BOTENTUIT LANGLOIS, *Artium & Chirurgiæ Magiſtro, antiquo Scholarum Moderatore, antiquo Scholæ practicæ Profeſſore, Regiæ Chirurgorum Academiæ Socio, in Supremo Senatu Patrono, tueri conabitur* JOANNES-BAPTISTA PARROISSE *Auguſtodunenſis, in almâ Univerſitate Pariſienſi Artium Liberalium Magiſter.*

Die Martis 23ª menſis Septembris, anno R. S. H. 1788, à ſeſqui-ſecundâ poſt meridiem ad ſeptimam.

PARISIIS,

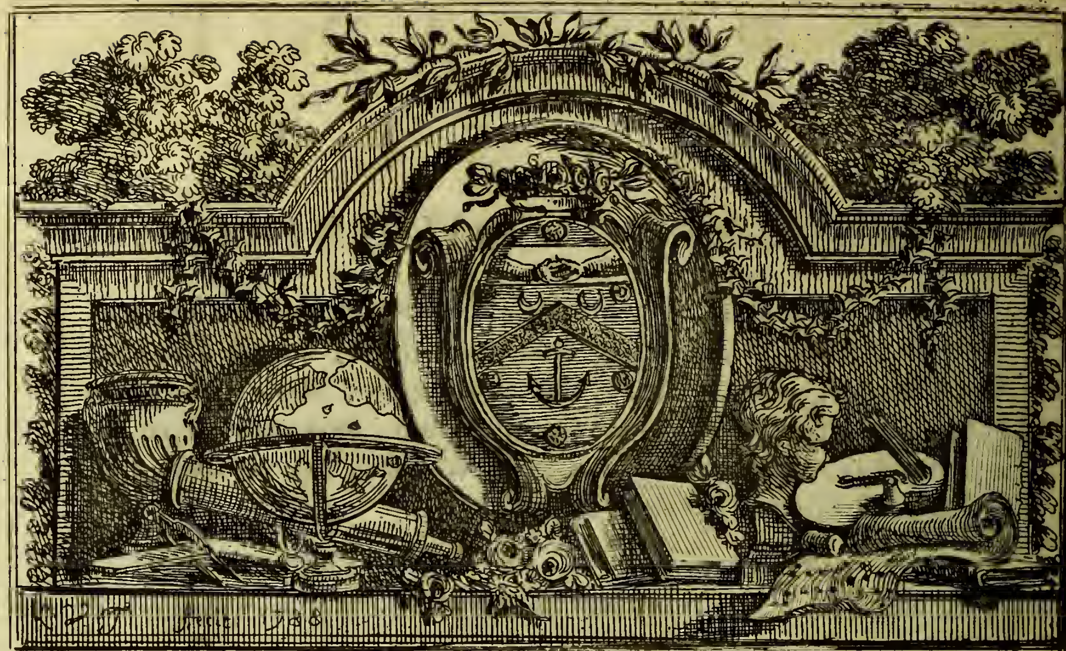
IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.

PRO ACTU PUBLICO,

ET MAGISTERII LAUREA.

Ex-Typis CLOUSIER, Regis & Regii Chirurgiæ Collegii, Typographi, viâ Sorbonæ.

M. DCC. LXXXVIII.

CLARISSIMO VIRO

D. LUCÆ-VINCENTIO THIERY,

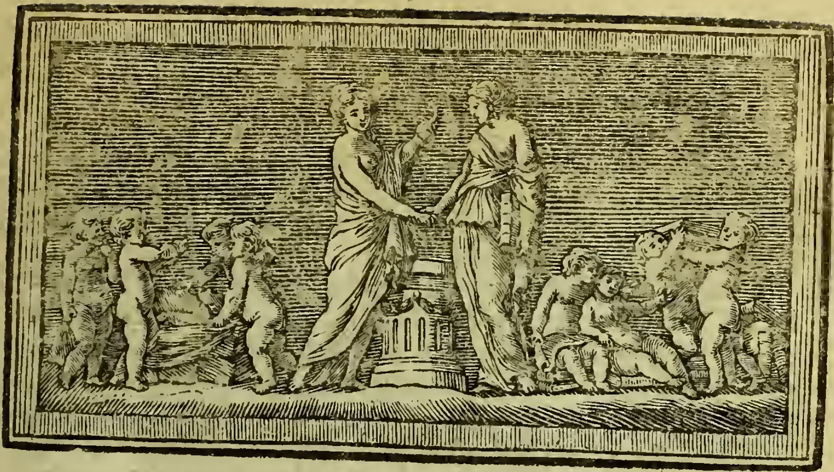
LITTERIS, ARTIBUS ET SCIENTIIS OMNIBUS ORNATISSIMO,

CARISSIMO SOCERI,

IN PERPETUAM GRATI ET VENERANTIS ANIMI MEMORIAM,

DICAT, VOVET, CONSECRAT

J. B. PARROISSE.

DE PESSARIIS.

THESES

ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

Cum longâ quiete, diuturno decubitu, medicamentiſque corroborantibus curari nequit uteri prolapſus ſeu procidentia, mediis mechanicis retineri ſolet ſuum in locum repoſitus uterus. De his dicturi mediis, ut melior peſſorum materies & forma ſeligatur, probèque & ſine uteri & vaginæ læſione immittantur, partium anatomiam breviter, & quantùm noſtrum requiret propoſitum, exponemus.

EX ANATOMIA.

Uterus, viſcus cavum, inter inteſtinum rectum veſicamque urinariam, in hypogaſtrio ſitum, piri complanati formam referens, in fundum, corpus, cervicemque dividi ſolet: duæ quoque facies in eo viſcere diſtinguuntur, quarum anterior altera, altera verò poſterior, duoque proindè margines ſeu limbi, alter ad ſiniſtram, alter ad dextram reſpiciens.

Uteri cervix præcipuè nobis conſideranda, inferiùs in acumen deſinit, & in ſuperiorem vaginæ extremitatem plùs minùſve intruditur. Hìc quamdam prominentiam efformat in *ceſticillum*

concinnatam, tranſverſâ & ovatâ apertura perforatam, quæ *os tincæ*, ſeu uteri orificium nuncupatur.

Talis eſt naturalis uteri ſitus, ut ſuperior ſit & poſterior fundus, corpus medium obtineat, inferiùſque & anteriùs vergat cervix. Hâc ultimâ parte, anteriùs veſicæ, poſteriùs inteſtino recto cohæret, ità ut ab utroque non niſi violenter avelli poſſit: corpus verò & fundus ligamentis latis, teretibus, & poſterioribus laxè tantùm retinetur.

Lata ligamenta è peritonæo orta, à pelvis inferioris lateribus ad uteri margines protenduntur, pelviſque cavitatem in duas partiuntur, anteriorem nempè & poſteriorem. Superiùs duo in pterygia abeunt, quorum anterius tubam fallopiam, poſterius ovarium complectitur: in uteri corpus fundumque extenduntur, exterioremque ei membranam ſuppeditant. Ubi majorem in molem creſcit, & pelvim tranſcendit uterus, magis ac magis extenduntur hæc ligamenta, rugas plicaturaſque amittunt, & utrinquè utero propiùs applicantur: pariter ubi inferiùs quàm ſitu naturali deſcendit uterus, vel elongantur, vel ab utero quaſi decorticantur, ut pote laxâ raràque telâ cellulari retenta, & utroque caſu facilem prolapſum permittunt.

Ligamenta rotunda duo ſunt veluti funiculi, à ſuperioribus uteri partibus hinc indè obliquè inter latorum ligamentorum duplicaturam deſcendentes; externi abdominis muſculi annulum tranſeunt, & in plura dividuntur gracilia filamenta, quæ verſus pubem & inguina evaneſcunt. Hæc filamenta vaſa ſunt ut plurimùm ſanguifera, quibus internæ genitales partes cum externis communicant.

Duæ ſunt etiam aliæ peritonæi duplicaturæ, quæ poſteriora uteri ligamenta nuncupantur. Poſtquàm enim peritonæum poſticam & inferiorem hujus viſceris partem obtexit, ad vicinam inteſtini recti partem protenditur, rugamque ſemilunarem hinc indè efformat, retroverſo anteriùs utero, magis conſpicuam. Cervicem uteri pariter ſuſtinent hi duo peritonæi proceſſus, & ne anteriùs inferiùſve nimiùm deferatur prohibent.

Vagina canalis eſt membranaceus, muſculoſus, & vaſculoſus, obliquè veſicam inter & inteſtinum rectum poſitus, ab utero cujus cervicem amplectitur, ad vulvam ſeu pudendi orificium anteriùs deſcendens. Quinque ſexve pollices longus, non eâdem diù latitudine gaudet, valdè enim contractilis & extenſilis, modò ſtrictior, modò latior videtur. Superiùs peritonæo obvolvitur, inferiùs in vicinâ pelvis cellulari telâ immergitur.

Internè rugoſus, multiplices offert plicaturas quæ anteriùs & poſteriùs magis quàm ad latera conſpiciuntur. Orificium hujus ductûs externum quodam veluti corpore cavernoſo circumdatur, quod *retiformis* plexus audit. Superiùs verò, altiùs quàm uteri cervix aſcendit, fundulumque circularem circà hanc hujus viſceris prominentiam efficit, in quem immiſſus digitus undiquè circà *òs tincæ* deduci poteſt.

È CHIRURGIA.

Quod in quâlibet partium corporis dimotione fieri ſuadent authores, ut ipſæ ad ſitum naturalem revocentur, contineantur, accidentia ſi quæ ſint corrigantur, futuraque præcaveantur, idem profectò in uteri prolapſu pariter præcipiendum. Sed variis, quas tunc ſequitur Chirurgus, de induſtriâ omiſſis indicationibus, ut pote jàm concinnè & eleganter tractatis (1), media tantùm mechanica quibus præcavetur mali reditus in hoc programmate perpendemus. Quænam igitur materies, quænam forma peſſariis meliùs conveniant, quomodò accidentia ex eorum uſu imminentia prævertantur, exponere conabimur.

Peſſi ſeu peſſaria apud veteres dicebantur medicamenta ſolida, digiti formam referentia, quæ ad varios uteri morbos in ſinum pudoris immittebantur; hoc verò nomine hìc intelligimus corpora diverſè configurata, ex diverſâ materie conflata, quæ in vaginam indita, uterum inferiùs quam par eſt delabi prohibent.

Nulla ferè datur materia ex quâ non aliquandò peſſi confecti fuerint. Sed præcipuè uſurpantur aurum, argentum, ſpongia, lignum, ebur, elaſticum gummi, & ſuber cerâ contectum.

Cùm auro conflantur, lamina tantùm metallica in ſe ipſam contorquetur, vacuo intus relicto, ut levius ſit peſſarium; ſed nihilominùs etiam tùm ponderoſius eſt, quàm ut commodè à muliere geſtari poſſit: aliud etiam ex ipſâ metalli duritie naſcitur malum; nam ut in ſitu retineatur peſſarium, vi quâdam immitti, & firmiter duobus oppoſitis pelviculæ punctis inniti oportet, & hâc ipſâ preſſione partes admodum ſenſibiles læduntur & contunduntur.

Cùm materiæ pretium impediat quominùs aurei apud pauperculas mulieres communem in uſum veniant peſſi, ex argento

(1) Vid. Theſim de uteri prolapſu in Schol. Chir. anno 1771, præſide celeberr. D. Chopart propugnatam.

quoque confecti fuerunt. Sed hìc, ut prædicta omittamus, gravius etiam aliquid timendum eſt, ne facilè nimirùm diſſolvantur, corrodantur, perforentur, deſtruantur. Quanta indè oriantur accidentia, inter multas alias, clarè demonſtrat obſervatio à celeberr. D. Morand, in actis Academicis Tom. III, p. 614., relata, in quâ legimus non niſi multâ vi, plurimâque laceratione extrahi potuiſſe peſſarium argenteum aliquot per annos in vaginâ relictum: quòd ſcilicet plurimis in locis corroſum & perforatum fuerat, & in ea foramina hyperſarcoſes vaginæ & uteri collo adnatæ ſeſe paulatim inſinuaverant.

Ex iiſdem rationibus pariter exulare debent peſſi qui ex ſtanno, plumbo, aliove quovis metallo conficiuntur.

Tutiorem igitur in uſum venire poſſe videntur eburnei: ſed nec ii quoque omni vacant incommodo: ebur enim quandoquè, licet rariſſimè emollitur, & primam omninò formam immutat: quod conſtat obſervatione quam cum Academiâ communicavit celeberr. D. Camper, in quâ peſſarii eburnei ſurperficiem imminutam, caudamque contortam fuiſſe memorat.

Spongia à quibuſdam admiſſa fuit, ſed tunc tantùm utiliter abhibetur, cùm levior eſt uteri prolapſus, cùmque reſupina diù decumbens, ab omni motu abſtinet mulier: quo fit ut meritò dubitetur peſſario ne an quieti debeatur quòd malum rursùs non recurrat. Spongia aliundè in eo nocere poteſt, quòd fiat ibi omnium humorum quaſi receptaculum, qui per ſe jàm acres & fœtidi, majorem & acrimoniam & fœtiditatem calore & humiditate loci ſuſcipiunt: undè niſi ſæpiſſimè immutentur, majora quandoquè ex remedio, quàm ex ipſo morbo naſci poſſunt accidentia.

Nec aptius etiam peſſis conficiendis videtur lignum. Si durum eligatur, pondere & duritie vaginam lædet: ſi molle & tenerum, mox vitiabitur, magis magiſque emolleſcet, in putredinem abibit, & accidentium naſcetur myriades.

Noviſſimis temporibus plurimùm invaluit, frequentemque in uſum venit elaſticum gummi, quod plurimis, ſed non omnibus incommodis vacat: modò enim ità molleſcit, ut jàm optatum non obtineat ſcopum, modò ità indureſcit, ut vaginam & ipſam uteri cervicem quandoquè lædat.

Ex ſubere tandem conficiuntur peſſaria, quæ deindè cerâ colliquatâ, & gypſi criſtalliſati decimâ parte immixtâ conteguntur. Hæc cæteris omnibus præſtare nobis videtur materia.

Enim verò 1°. metallo mollior, pariter non reſiſtit, nec proindè partes in quas immittitur lædere poteſt,

2°. Multò levior, nec inteſtinum rectum nec urethram gravat, liberæque fiunt utriuſque hujus organi functiones.

3°. Nihil timendum de rubigine quâ metalla corroduntur; arcenturque accidentia quæ in ſuperiùs memoratâ celeberrimi D. Morand obſervatione recenſentur.

4°. Formam, ut ebur, non amittit : humores, ut ſpongia, non ebibit : eorum acritudine non tàm facilè vitiatur; ac proindè, ſi diutiùs, quàm par eſt, in vaginâ remaneat, non eadem tàm citò imminent pericula.

Ut autem cæteris omnibus, uti contendimus, reverà præſtent ex ſubere & cerâ compoſiti peſſi, multæ ſunt in iis conficiendis cautiones adhibendæ, ne, iis omiſſis, in medium ipſum refundatur vitium quod negligentiæ potiùs tribuendum foret. Illæ autem cautiones tùm ad ſuber, tùm ad ipſum fabricandi modum referuntur.

Suber primùm eligendum eſt album nitidumque, compactum, ſanum, nullis fiſſuris, nullâ carie vitiatum. Secanti inſtrumento præparatur : radulâ deindè & minùs edaci limâ perpolitur & concinnatur; tùm piſtorio furno exſiccatur : cerâ liquefactâ poſteà immergitur, deindè extrahitur, iterùmque atque iterum eâdem cerâ illinitur, uſquedum cereâ cruſtâ, ad unius lineæ craſſitiem, circumdetur. Vid. Diſſert. celeberr. D. Levret in Medico diario, Tom. XXXIV, pag. 428. Aliquandò tamen iſtis repetitis immerſionibus, fit cruſta lamellata, quæ ſquammatim decidere poteſt : quod ut vitetur vitium, cera liquefacta in typum, ubi ſuber ritè aptèque collocatum, veluti nucleus erit, infundatur. Hæc niſi accuratiſſimè fiant, corticali cerâ mox orbantur peſſaria, in intimum ſuber penetrant vaginæ & uteri humores, ſuber emollitur, diſtenditur, corrumpitur; & in diſcrimen eo majus quandoquè adducitur mulier, quod de fluore albo diù tantùm conqueritur, antequàm de peſſario penitus oblito cogitet, nec auxilium vocat, niſi ubi maximè ingraveſcit malum.

Quoad peſſariorum formam, duplex præſertim adhibetur, eorum nempè quæ petiolo gaudent, dicunturque gallicè (*en bilboquet*), & eorum quæ annulum ſeu potiùs ellypticam figuram referunt.

Quæ petiolo gaudent ideò fuerant excogitata, ut preſſio in veſicam & rectum vitaretur, firmiùſque & certiùs repelleretur uterus, ubi minùs recurvæ oſſis oſchii tuberoſitates peſſarium non retinent. Sed circulari in ellypticam mutatâ figurâ pelvis tantùm lateribus innititur peſſarium, nec inteſtini

recti, nec urethræ functiones lædit; deindè cùm nec minus nec latius eſt, ſatis firmiter uterum in pleriſque mulieribus retinet, ut nihil jàm de prolapſu timendum ſit. Aliis etiam incommodis obnoxia patent petiolo donata peſſaria, quòd funiculi & habenæ quibus retinentur, urinâ aliiſque humoribus ſemper madida, fætiditatem, inflammationem, excoriationeſque aliquandò producant; quòd petiolum perpetuâ vacillatione & vaginam & vulvæ orificium lædat; quòd lapſu improviſo contuſionibus anſam præbere poſſint; quòd veneris uſum prohibeant, &c. Ex his igitur videtur ellyptica anteponenda eſſe peſſaria, quæ nullo indigent retinaculo, & ſemel immiſſa, partibus oſſeis firmiter innituntur. Superiùs paululùm concava ſint neceſſe eſt, ut faciliùs certiùſque uteri orificium excipiant. Foramen autem medium nec amplius ſit, nec ſtrictius. Si ſtrictius, difficile uteri humoribus iter patebit: ſi amplius, hàc ſeſe inſinuare poſſet uteri cervix, & ibi veluti ſtrangularetur.

Nihil ſupereſt quàm ut generalia quædam de peſſos immittendi modo breviter addamus (1). Quod ut probè fiat, inteſtinum rectum enemate, veſicamque urinariam catheteris ope priùs evacuare non abs re erit, ne his neglectis cautionibus, peſſi immiſſio difficilior evadat. Reſupina decumbit mulier, diductis cruribus, natibus elatis, genubus paululùm contractis, pedibuſque cubilis margini innixis. Alteram peſſarii extremitatem digitis tenet Chirurgus, alteram oleo illinitam vulvæ, ſecundum ipſius longitudinem obvertit, & paulatìm leniterque, inferiorem vulvæ commiſſuram premendo, immittit in vaginam, dùm alteriûs manûs digitis labia vulvæ, ne lædantur, diducit ac dimovet. Tùm poſticè, inferiùs, & verſus inteſtinum rectum peſſarium trudit, deinque majorem ipſius diametrum ad utrumque os iſchion obvertit, concavâ ſuperficie ad uteri orificium reſpiciente. Tandem digito peſſarium ſemper in vaginâ retinens, alterâ manu mulierem ſuſtinet, ut ſeſe parum erigat, lectoque inſideat, quo fit ut peſſarii concavitati ſeſe accomodet uterus. Linteum muliebre dein vulvæ orificio admovetur, & mulieri ſuadetur ut per aliquod tempus ab inceſſu abſtineat.

---

(1) Vid. jàm laudatam celeberr. D. Levret diſſert.

F I N I S.